

• • Çocuğum Harfleri Biliyor Ama Birleştiremiyor

Okulların başlamasıyla birlikte, çocukları birinci sınıfa başlayan bazı ailelerde yavaş yavaş bu tür sorunlar yaşanmaya başlayabilir. Bu tür sorun yaşayan çocukların, arkadaş grupları içerisinde geriden geldiği, okuma ve yazmada zorlandığı öğretmen ve aileler tarafından fark edilir.

Öğretmen, çocuğun bu tür sorunlar yaşadığını fark ettiğinde mutlaka aile ile iletişime geçecektir. Ciddi bir sorun olduğunu düşündüğünde ise aile ile iletişim kurarak rehberlik servisine yönlendirme yapacaktır.

- Ama bazı çocuklar evde ve sınıfta tamamen farklı olabiliyorlar. Öğretmen, bu tür çocukları hemen fark edemeyebilir. Bu sebeple çocuğun evde ödev yaparken sergilediği tutum, okuma ve yazma öğrenmedeki ilerlemesinin evde takibi çok önemlidir.

Çocuğunuzda harfleri unutma, harfleri karıştırma, harfleri, rakamları ters yazma, satırın sonundan başa doğru yazma, harfleri söylerken yanına harf ekleme (**ka-ke değil doğrusu k**) ya da bakmadan yazı yazamama (dikte) gibi sorunlar fark ettiğinizde zaman kaybetmeden çocuğunuzun öğretmeniyle iletişime geçmelisiniz.

Ablasının, ağabeyinin, akrabasının ya da komşunuzun çocuğunun okuma yazmayı geç öğrenmesi sizin çocuğunuz için kriter değildir. Her birey özel ve farklıdır.

Fakat bunu yaparken kendinizi ve çocuğunuzun strese sokarak, zor olan süreci daha da zorlaştırmamalısınız. Kızarak, döverek, ceza vererek ya da sayfalarca ödev yaptırarak çocuk üzerindeki baskıyı artırmakla bu sorunu çözemeyebilirsiniz.

Bu sorunu tek başınıza değil çocuğunuzun öğretmeni ve rehberlik servisiyle çözebilirsiniz. Çocuğunuzun öğretmeni gereken gözlem ve incelemeleri yaptıktan sonra çocuğunuzun eksiklerini ve neler yapabileceğinizi sizinle paylaşacak ve gerekiyorsa bazı yönlendirmeleri yapacaktır.

Bu süreçte lütfen, öğretmeninizin tavsiye ve önerilerini, yönlendirmelerini dikkate alın.

Unutmayın, bizler çocuğunuzun her anını dikkatle inceleyerek tavsiyelerde bulunuyoruz!

ÇOCUĞUM OKUMA YAZMAYI NEDEN ÖĞRENEMİYOR?

- Çocuğun erken yaşta okula başlaması, hazırbulunuşluğu, bedensel ve zihinsel gelişimi, derse-okula olan ilgisi,
- Evde ebeveyn desteğinin olmaması (en önemli etkenlerden biridir),
- Kreş-anaokulu geçmişi,
- Dikte çalışmalarının bakarak yaptırılması,
- Ailenin tutumu, ailenin çocuktan beklentisi,
- Anne-baba ayrılığı, ölüm vs
- Ailenin ekonomik durumu,
- Çocuğun çalışma ortamı,
- Çocuğun nörofizyolojik durumu, rahatsızlığı, gelişim geriliği, herhangi bir öğrenme güçlüğü'nün olma olasılığı gibi birçok etken çocuğun öğrenme sürecini etkilemektedir.

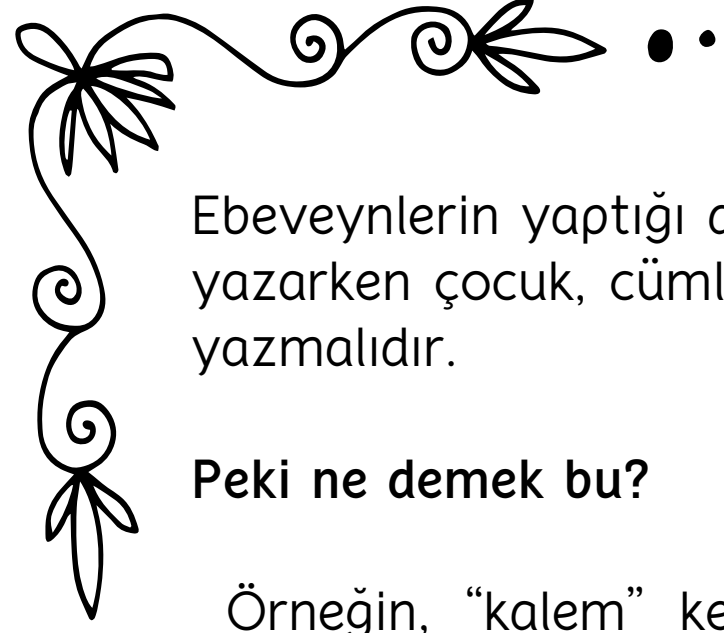

OKUMA YAZMA SÜRECİNDE NELERE DİKKAT ETMELİYİZ?

Okuma yazmayı zor öğrenen çocukların *büyük çoğunluğunun* öğrenememesi ya da zor öğrenmesinin nedeni, evde ebeveyn desteğinin yeterli olmaması ya da ebeveynlerin sergilediği yanlış tutumdur.

Birebir ilgi gereken 1. sınıfta sınıf mevcutlarının fazlalığı, müfredat yoğunluğu gibi sebeplerle her öğrenciyle belli bir süre birebir ilgilenilebiliyor. Oysa bazı çocuklar bu sürenin 3-4 katına ihtiyaç duyuyor. Sadece sınıfta öğretmenin anlattığı maalesef her öğrenci için yeterli olmayabiliyor. İşte bu eksikliği öğretmenin verdiği çalışmalarla ve yönlendirmeyle evde, ebeveynlerin kapatması gerekiyor.

Bunun dışında en büyük neden ise eve gönderilen dikte ve okuma çalışmalarının doğru yapılmaması. Bazı ebeveynler, öğretmenler tarafından verilen dikte çalışmalarını (bakmadan söylenileni yazma çalışması), çocuğun önüne koyarak, yani **bakarak** yazdırıyorlar. Bakarak yazma çalışması da yapılıyor elbette. Ama çocuğun yazmayı öğrenmesi demek bakmadan yazabilmesi demektir. Bu sebeple dikte çalışması yaptırırken ödevi önce çocuğunuzun bol bol okuması sonra da sizin söylemeniz, çocuğunuzun ise bakmadan kendisinin yazması gerekiyor.

Ebeveynlerin yaptığı diğer bir yanlış ise dikte yaptırırken hece ve kelimeyi harf harf söyleyerek yazdırmasıdır. Yazı yazarken çocuk, cümlede kelimeleri, kelimedede heceleri, hecelerde ise harfleri kendi hissetmeli ve kendisi söyleyerek yazmalıdır.

Peki ne demek bu?

Örneğin, "kalem" kelimesini yazarken çocuk, ka-lem olarak kelimeyi heceleyerek önce kendisi seslendirmeye çalışmalıdır. Önce gelenin -ka hecesi, sonra gelenin -lem hecesi olduğunu fark etmeli, önce -ka sonra -lem hecelerini yazmalıdır.

-ka hecesini yazabilmek için de heceyi tekrar söyleyerek k ve a seslerini hissetmelidir. Ve önce k sesinin, sonra da a sesinin ağızımızdan çıktığını fark ederek ka hecesini yazmalıdır.

Bunu yapması kolay değil tabii ki ama zor da değil. Çocuğunuzla yapacağınız bazı tekrar ve çalışmalarla bu seviyeye kısa sürede gelebilir.

Çocuğunuz kelimeyi yazdıktan sonra mutlaka okumasını isteyiniz. Unuttuğu harf olursa bu şekilde bulabilecektir. Yanlış yazdığı kelimenin üzerini çizerek, yanına o kelimeyi yeniden yazdırınız.

Heceleri söylerken hangi ses olduğunu hissedemiyorsa şaşırdığı, fark edemediği sesleri tekrar ettirmelisiniz. Ağız hareketlerine ve seslerin söylenişlerine dikkat ederek tekrar tekrar çalıştırmalısınız. O sesle başlayan kelimelerden örnekler vererek başta, ortada, sonda gibi etkinliklerle ses çalışmaları yaptırabilirsiniz. Örneğin; muz, kalem, elma kelimelerini sırayla söyleyerek "m" sesinin nerede olduğunu bulmasını isteyin. Elma kelimesinde m sesi ortada, muz kelimesinde m sesi başta, kalem kelimesinde m sesi sonda gibi. Bu örnekleri artırarak çocuğunuzun sesleri hissetmesini sağlamalısınız.

Direkt olarak yapamıyor, bulamıyor diye k yaz yanına a, yanına l gibi harf harf söylediğiniz zaman çocuğunuz mantığı kavramada zorlanacak belki de uzun süre yapamayacaktır. Bu da her alanda çocuğunuzun gelişimini olumsuz etkileyecektir.

Sadece dikte yaparken değil okuma yaparken de asla harf harf söylememelisiniz. Çocuk, sesleri kendi fark ederek seslendirmeli ve heceyi kendi oluşturmalıdır. Zamanla zorlansa da heceleri tekrar ettikçe daha rahat okuyup yazabilecektir.

Nasıl Öğretelim?

ÖRNEK: "kalemlik" kelimesini okuyamadığını ve yazamadığını düşünelim.

Önce harf harf gösterelim.

k-a: ka   l-a: la
k-e: ke   l-e: le
k-i: ki   l-i: li

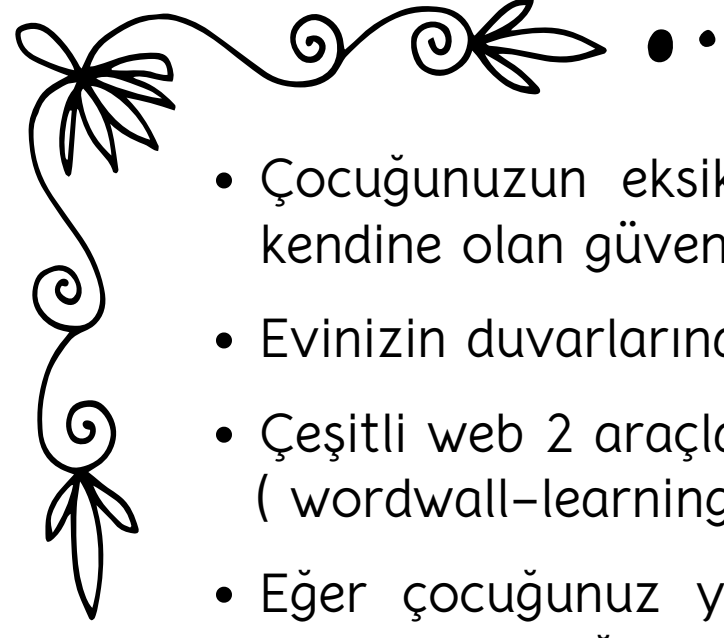
..... sonra 3 harfli hece ve kelimeleri örnekleyelim.

ka-l: kal   le-m: lem
ke-l: kel   li-k: lik
ki-l: kil

..... sonra da hecelerden anlamlı kelimeler oluşturma çalışması yapalım.

ka-le: kale
ka-lem: kalem
kalem-lik: kalemlik

- Sesler zincir gibi birbiriyle iç içedir. Sonraki sesler öncekileri de içerdiği için zorlandığı sesle ilgili çalışmalar yaptırmayı ihmal etmeyin.
- Okuma yazmayı öğrenemeyen çocuk, derslere katılım sağlayamayacağı için her anlamda kendini kötü hissedecek ve başarısızlığı kabullenecektir.
- Yapamıyor, okuyamıyor diyerek tekrar ettirmekten vazgeçmeyin.
- Düzenli olarak okuma ve dikte yaptırmaya devam edin.
- Bunu yaparken çocuğunuzun öğretmeni olmayın. Sizler sadece çocuğunuza destek olun.

- Çocuğunuzun eksik olduğu yerleri çalıştırırken önce yapabileceklerinden başlamalısınız. Bu sayede çocuğun kendine olan güveni artacaktır.
- Evinizin duvarlarına (odası, mutfak, tuvalet vs sık kullandığı yerler) harfle ilgili görseller asabilirsiniz.
- Çeşitli web 2 araçlarıyla hazırlanmış oyunlardan yararlanabilirsiniz. Her çocuk bu oyunlara bayılır. (wordwall-learningapps uygulamalarını inceleyebilirsiniz)
- Eğer çocuğunuz yanlış okursa; Sinirlenmek, kızmak, kıyaslamak, çocuğu cezalandırmak gibi davranışlardan kaçınin. Çocuğunuz yanlış okuduğunda, yanlış okunan kelimeyi hemen söylemeyin. Yanlışlarını fark etmesi ve düzeltmesi için ona fırsat verin. Çocuğunuzun okuyamadığı kelimeyi hecelere bölerek veya harfi göstererek okumasına yardımcı olun. Eğer hala doğrusunu okuyamıyorsa o zaman doğrusunu siz okuyun. Ve zorlandığı harfle ilgili hece–kelime çalışmaları yapın. (Önceki sayfada anlattığım gibi.)
- Okuma yazma sürecinde bol bol karesel metinlerden yararlanınız. Tekerleme ve şiir gibi kısa metinler de okuma hızının artmasında yararlı olacaktır.
- Çocuklara okuma yazma öğretirken süreci daha keyifli hale getirebilecek eğlenceli materyaller kullanmalısınız. Mümkünse ayaklı, küçük bir yazı tahtası ve birkaç farklı renkte tahta kalemiyle okuma–yazma sürecini keyifli hale getirebilirsiniz. Tahtanın karşısına geçin ve öğretmencilik oynayın. Çocuklar bunu çok severler. Sırayla öğretmen olun. Tahtaya yanlış bir kelime yazın ve öğretmen olarak çocuğunuzun bunu düzeltmesini isteyin. (Her harfle ilgili etkinlik ve okuma yazma oyunlarını sayfamdan ücretsiz indirebilirsiniz.)
- Yazmada zorluk yaşayan çocuklar için görsel dikte, bulmaca çalışmaları kullanabilirsiniz. Görsel dikteler, çocuklar için oldukça eğlencelidir. Deftere dikte yaptırmaktansa bu şekilde çalışmalarla, çocuğunuzun istekli bir şekilde tekrar etmesini sağlayabilirsiniz. Bu sayede şaşırıldığı, unuttuğu ya da zorlandığı harfleri de kolaylıkla fark edebilirsiniz. (Her sesle ilgili görsel dikte, bulmaca çalışmalarını sayfamdan ücretsiz indirebilirsiniz.)
- Öğrenciler okulda yeterince ders çalışmaktalar. Öğrenciler eve geldiklerinde önce yorgunluklarını atmaları, farklı aktivitelerle hoş vakit geçirdikten sonra derse başlamaları daha sağlıklı olacaktır. Onlara dinlenmeleri için zaman verin.
- Taviz vermemeniz gereken konulardan birisi de uyku saati. Çocuğunuzun uykusunu almış bir şekilde okula gelmesi, çocuğun zihinsel olarak öğrenmeye hazır olması açısından çok önemlidir.

EBEVEYNLERİN DİKKATİNE

Öğretmeninizle iletişim kurarak, çocuğunuzun okuma ve yazmayı öğrenememesinin nedenini bulmalı, çocuğu zorlamadan, çocuğun ilgisine göre çalışmalarla süreci desteklemeliyiz. (Bazı durumlarda takviye dersler de gerekebilir.) Öğretmeninizle iletişime geçtiğinizde mutlaka eksikleri söyleyecek ve tavsiyelerde bulunacaktır. Öğretmeninize güvenin :)

- Çocuğunuza başaramadığı hissini kesinlikle vermemeniz gerekir. Çocuk, başaramadığını düşündüğünde artık daha da yapmak istemeyecektir. Başarısızlığı kabullenerek, denemeyi bırakacak ya da siz ve öğretmeni istiyor diye sadece deniyor gibi yapacaktır.
- “Sen hiç okumayacaksın. Bak sınıfta herkes okumaya geçti, sen harfleri bile bilmiyorsun. Yapamıyorsun.” gibi kıyaslama cümleleri çocuğunuza zarardan başka bir şey vermeyecektir. Aksine, çocuktaki çok ufak bir ilerlemeyi bile görerek "Gayet başarılısın, biraz daha dikkat edersen olacak. Böyle devam edersen, çalışırsan başaracaksın." gibi cümlelerle en ufak ilerlemeleri çocuğa göstererek onu heveslendirmek gerekiyor.

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ–DİSLEKSİ NEDİR? "ÇOCUĞUM DİSLEKSİ OLABİLİR Mİ?"

Disleksi Nedir?

Aynı zamanda öğrenme güçlüğü olarak bilinen disleksi, bir bireyin normal zeka düzeyinde olmasına rağmen dil, okuma, ve yazma becerilerinde sorunlar yaşamasına neden olan bir **özel öğrenme bozukluğudur**.

Disleksisi olan çocuklar birbirine benzeyen harflerin yazımında güçlük çeker ve çoğunlukla bunları karıştırırlar. Aynı zamanda okurken "d" harfini "b" harfi ile, "p" harfini "g" harfi ile karıştırması olasıdır. Hafızasının akranlarına göre daha zayıf olması nedeniyle, önceki derslerde işlenen konuları daha az hatırlar veya hatırlamakta güçlük çekerler. Genel olarak bu belirtilerin görüldüğü ilkokul çağı çocuklarının disleksi hastalığı açısından değerlendirilmesi önemlidir.

* Bu konuyu ele alan "**Yerdeki Yıldızlar**" filmi mutlaka izlemenizi öneririm.